

Bydgoszcz, 21 lutego 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO – POMORSKI

WPS.IX.431.2.8.2018. AJe/ JK

Pani
Anna Niedziałkowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Leśna 1
87-707 Zakrzewo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Leśna 1, 87- 707 Zakrzewo (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 7, 8 lutego 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- J.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 35/2018 z dnia 24 stycznia 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 6 lutego 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Anny Niedziałkowskiej – Kierownika GOPS, asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 30 grudnia 2008 r., przyjętego Uchwałą Nr VIII/122/2008 Rady Gminy Zakrzewo. Uchwałą Nr XV/90/2012 z dnia 11 maja 2012 r. dokonano zmian w Statucie, poprzez poszerzenie zadań realizowanych przez Ośrodek, o zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny. Natomiast Uchwałą Nr XII/82/2016 z dnia 25 lutego 2016 r.

zmieniono Statut, poprzez dodanie do struktury zatrudnienia w Ośrodku stanowiska asystenta rodziny.

Zarządzeniem Nr 21/2012 Wójta Gminy Zakrzewo z dnia 18 kwietnia 2012 r. wyznaczono GOPS w Zakrzewie jako podmiot organizujący pracę z rodziną, zgodnie z przepisami z ustawy o wspieraniu rodziny.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 25 lutego 2016 r., wprowadzonym Zarządzeniem Nr 2/2016 Kierownika GOPS. W dokumencie uwzględniono stanowisko asystenta rodziny, jednakże nie zawarto wszystkich zadań przez niego realizowanych, o których mowa w w/w ustawie.

Wójt Gminy Zakrzewo Upoważnieniem Nr Or.077.1.2016 z dnia 25 lutego 2016 r. upoważnił Kierownika GOPS - p. Annę Niedziałkowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017, który został przyjęty Uchwałą Nr IV/29/2015 Rady Gminy Zakrzewo z dnia 19 stycznia 2015 r.

Głównym celem programu jest wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Zakrzewo. W Programie wskazano cele szczegółowe, w obrębie których zaplanowano konkretne działania, określono adresatów, zasoby instytucjonalne i sposób finansowania. Dokument nie zawiera diagnozy środowiska i związanych z tym danych liczbowych, w związku z czym trudno ocenić realne potrzeby adresatów Programu.

Program na lata 2018 – 2020 oczekuje na przyjęcie na Sesji Rady Gminy.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS składała coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka, w tym również z zakresu wspierania rodziny. Dokument zawiera jedynie informację dotyczącą finansowania stanowiska asystenta rodziny oraz krótką informację o realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Nie wskazano także potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdanie za 2016 r. zostało złożone z zachowaniem wymaganego terminu.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał jednego asystenta rodziny:

- p. ████████ – w ramach umowy o pracę w wymiarze ½ etatu, w okresie od 1 sierpnia 2016 r. do chwili obecnej.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2016 r. 4 rodziny, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. 5 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. (do dnia 6 lutego) 4 rodziny, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności asystenta rodziny nie uwzględniono wszystkich zagadnień wymienionych w zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Podczas czynności kontrolnych Kierownika GOPS oświadczył ,iż asystent rodziny wykonuje swoje obowiązki w ramach zadaniowego czasu pracy.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Zakrzewo tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Oświadczenie w w/w zakresie złożył Kierownik GOPS w Zakrzewie.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy GOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: ocenę sytuacji rodziny, miesięczną kartę pracy, plan pracy z rodziną, ocenę okresową sytuacji rodziny.

Asystent rodziny dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Częstotliwość wejść w środowisko była adekwatna do potrzeb rodziny.

Plany pracy, nie zawierały określonych terminów realizacji działań, co jest niezgodne z art. 15 pkt 3 ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do dnia kontroli nie wpłynął do Ośrodka wnioski o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z pracownikiem socjalnym i kierownikiem GOPS, po dokonaniu oceny funkcjonowania rodziny. Zakończenie współpracy następuje także w wyniku rezygnacji rodziny ze współpracy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Zespół kontrolujący ustalił, iż dotychczas w Gminie Zakrzewo nie było przypadku zakończenia pracy asystenta z rodziną, w związku z czym nie prowadzono monitoringu.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, szkołę oraz środowisko lokalne.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace, na rzecz rodziny.*

Monitoring dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc prowadzony jest przez policję, szkołę oraz pielęgniarkę. Z uzyskanych informacji wynika, iż aktualnie asystent rodziny nie współpracuje z żadną rodziną, w której występuje przemoc.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Zakrzewo nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Dzieci i młodzież, mogą uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez szkoły, świetlicę socjoterapeutyczną oraz Dom Kultury. W świetlicy prowadzone są zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień. W Domu Kultury prowadzone są zajęcia ogólnodostępne przeznaczone dla dzieci i młodzieży, podopieczni mają możliwość uczestniczenia w zajęciach break-dance, tańca nowoczesnego, zumbi, zajęć plastycznych, teatralnych czy też nauki gry na instrumentach. Dzięki bogatej ofercie z różnorodnych zajęć korzysta ok. 400 dzieci z gminy Zakrzewo i okolic. Szczegółowe wyjaśnienia, w tym zakresie złożone zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Zakrzewo zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego) poprzez możliwość konsultacji prawnych w Domu Kultury w Zakrzewie oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*

- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie Gminy Zakrzewo nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Aktualnie żadne dziecko z terenu gminy nie jest umieszczone w pieczy zastępczej, w związku z tym gmina nie ponosi wydatków z tym związanych.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

W okresie objętym kontrolą asystent rodziny nie było przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w związku z tym nie opracowano planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 15 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 24 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 12 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 29 stycznia 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Kierownik GOPS p. Anna Niedziałkowska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Uzupelnic Regulamin Organizacyjny GOPS, uwzględniając wszystkie zadania asystenta rodziny, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania – niezwłocznie.
2. Uzupelnic zakres czynności asystenta rodziny, uwzględniając wszystkie zadania asystenta rodziny, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania – niezwłocznie.
3. Określać w planie pracy z rodziną terminy realizacji działań, zgodnie z art. 15 ust. 3. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2018** w dniach 7, 8 lutego 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)